

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 562)

Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/527)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-501/01757

29.3.1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 16.2.1993 tarihinde kararlaştırılan "Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

GEREKÇE

1983 yılında Güney Kore'ye ait B-747 tipi bir yolcu uçağının eski SSCB'ne ait askerî uçaklar tarafından Kamçatka yarımadası üzerinde düşürülmesi, sivil uçakların güvenliği konusunu bir kez daha gündeme getirmiştir.

Bu olay üzerine, 10 Mayıs 1984 günü olağanüstü toplanan Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı Genel Kurulu, benzer üzücü olaylara meydan verilmemesi amacıyla bir takım tedbirlerin alınmasını kararlaştırmıştır. Bu çerçevede, Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi'ne 3 (bis) maddesinin eklenmesi oybirliği ile kabul edilmiştir.

Bu amaçla hazırlanan "Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi'nde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Protokol"ün iki yönü bulunmaktadır. Protokol, bir taraftan sivil uçakların ve yolcularının güvenliğinin tehlikeye atılmamasını ve özellikle anılan uçaklara karşı silaha başvurulmasından kaçınılmasını; diğer taraftan ise, her ülkenin uçaklarının sivil havacılığın hedeflerine ters düşen amaçlar için kullanılmasının yasaklanmasını teminen gerekli önlemleri almasını öngörmektedir. Ayrıca, her ülkenin egemenlik hakkı gereği, hava sahasına izinsiz giren sivil uçakları inişe davet etmeye ve Sözleşmenin amacı dışında kullanıldığı yolunda makul sebepler bulunuyor ise uçağa ihlale sön vermesi için gerekli talimatı vermeye hakkı olduğunu da hükme bağlanmaktadır. Sivil uçakların, bu talimatlara uymaları gerekmektedir.

Anılan değişikliğin yürürlüğe girmesi için, 102 Âkit Devlet tarafından onaylanması gerekmektedir. Protokol, halen 68 ülke tarafından onaylanmıştır.

Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Doğu gibi ülkemiz çevresinde ve yakınındaki bölgelerde cereyan eden olaylar ve mevcut istikrarsız durum dikkate alındığında, Sözleşme'ye bahse konu protokol ile getirilen değişikliğin biran önce yürürlüğe girmesine tarafımızdan da katkıda bulunulmasının uygun ve yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm

Komisyonu

Esas No. : 1/527

16.6.1993

Karar No. : 34

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı” Dışişleri ve Ulaştırma Bakanlıkları temsilcilerinin de iştirakiyle Komisyonumuzun 16.6.1993 tarihli 8 inci Birleşiminde incelenip görüşüldü.

10 Mayıs 1984 günü Olağanüstü toplanan Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı Genel Kurulu, sivil uçakların güvenliği amacıyla bir takım tedbirlerin alınmasını kararlaştırmış ve Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi’ne 3 (bis) maddesinin eklenmesi oybirliği ile kabul edilmiştir.

Bu Protokol ile; sivil uçakların ve yolcularının güvenliğinin tehlikeye atılmamasını, her ülkenin uçaklarının sivil havacılığın hedeflerine ters düşen amaçlar için kullanılmasının da yasaklanmasını temin edici önlemlerin alınması öngörülmektedir.

Ayrıca; her ülkenin, egemenlik hakkı gereği, hava sahasına izinsiz giren sivil uçakları inişe davet etmeye hakkı olduğu hükme bağlanmaktadır.

Komisyonumuz, 102 Âkit Devletten 68 ülke tarafından onaylanan protokolü uygun bularak Tasarıyı benimsemiş ve maddelerine geçilmesine karar vermiştir.

Müteakiben, Tasarının maddeleri müzakere edilerek 1, 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca uygun bulunmuş ve aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, havalesi gereği Dışişleri Komisyonuna gönderilmek üzere, Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Mehmet Adnan Ekmen
Batman
Üye
Turgut Tekin
Adana
Üye
Sabri Öztürk
İstanbul
Üye
Veli Aksoy
İzmir
Üye
Muzaffer Arıkan
Mardin

Sözcü
Muhammet Kaymak
Adana
Üye
Haydar Baylaz
Bingöl
Üye
İsmail Sancak
İstanbul
Üye
Cengiz Bulut
İzmir
Üye
Hüseyin Erdal
Yozgat

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/527

Karar No. : 25

21.1.1994

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 19.1.1994 tarihli 8 inci Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görülmüştür.

Bir yandan sivil uçakların ve yolcularının güvenliğinin sağlanmasını, diğer taraftan, her ülkenin uçaklarının sivil havacılığın hedeflerine ters düşen amaçlar için kullanılmasının yasaklanmasını teminen gerekli önlemlerin alınmasını öngören Protokol Komisyonumuzca uygun görülerek Tasarı aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Erdal İnönü
İzmir
Üye
Orhan Kilercioğlu
Ankara
Üye
Tunç Bilget
Aydın
Üye
Kâmrân İnan
Bitlis
Üye
A. Cemil Tunç
Elazığ

Başkanvekili
Fethi Akkoç
Bursa
Üye
Sait Kemal Mimaröğlü
Ankara
Üye
İsmet Sezgin
Aydın
Üye
Şerif Ercan
Edirne
Üye
Engin Gülner
İstanbul

Üye
Ali Eser
Samsun

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 10 Mayıs 1984 tarihinde Montreal'de imzalanan "Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Protokol"ün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı

Prof. T. Çiller

Devlet Bakanı

İ. Tez

Devlet Bakanı

Prof. T. Akyol

Devlet Bakanı

O. Kılercioğlu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

K. Töptan

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyşleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

V. Tandır

Devlet Bakanı

G. Çağlar

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı V.

E. Ceyhan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

İ. Sezgin

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Töpcü

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

M. Moğullay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

**BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE
TURİZM KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun bulunduğu Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

ULUSLARARASI SIVİL HAVACILIK SÖZLEŞMESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN PROTOKOL

(Montreal, 10.5.1984)

10 Mayıs 1984'te Montreal'de, 25 inci Oturumunda (Olağanüstü) biraraya gelen Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı Genel Kurulu,

— Dünya insanları ve milletler arasında anlayış ve dostluğun yaratılmasına ve korunmasına büyük katkısı olan uluslararası sivil havacılığın kötüye kullanılmasının genel güvenliğe bir tehdit oluşturabileceğini;

— Dünya barışının temeli olan milletler ve insanlar arasındaki işbirliğini geliştirmenin ve anlaşmazlıkların ortadan kaldırılmasının arzu edildiğini;

— Uluslararası sivil havacılığın güvenli ve düzenli bir şekilde gelişmesinin gerekli olduğunu;

— İnsanlığın temel endişelerini dikkate alarak, sivil uçaklarda bulunan insanların hayatlarının ve güvenliklerinin güvenceye alınması gerektiğini;

— 7 Aralık 1944'te Şikago'da imzalanan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesine taraf olan Devletlerin:

* Her Devletin ülkesi üzerindeki hava sahasında tam ve münhasır egemenliği haiz olduğunu kabul ettiklerini,

* Devlet uçakları için düzenlemeler yaparken sivil uçakların seyrüsefer güvenliğini göz önünde bulundurmaya taahhüt ettiklerini, ve

* Sivil havacılığı Sözleşmenin hedefleriyle uyumsuz amaçlar için kullanmamayı kabul ettiklerini,

— Âkit Devletlerin, diğer devletlerin hava sahalarının ihlal edilmesini ve sivil havacılığın Sözleşmenin hedeflerine uymayan amaçlar için kullanılmasını önlemek için gerekli önlemleri almak ve uluslararası sivil havacılığın güvenliğini daha artırmak hususundaki kararlılıklarını;

— Âkit Devletlerin uçuş halindeki sivil uçaklara karşı silah kullanılmaması ilkesini teyit edilmesi yolundaki genel isteğini;

DİKKATE ALARAK

1. 7 Aralık 1944'te Şikago'da imzalanan Uluslararası Sivil Havacılık Anlaşması'nda değişiklik yapılmasının arzu edilir olduğuna karar vermiştir.

2. Sözleşme'nin 94 üncü (a) maddesindeki hükümlere göre, anılan Sözleşme'de aşağıdaki değişikliğin yapılmasını onaylamıştır.

3 üncü maddeden sonra yeni 3 bis maddesi eklenecektir.

“3. Bis Maddesi” :

(a) Âkit Devletler, her Devletin uçuş halindeki sivil uçaklara karşı silaha başvurulmasından kaçınılacağını ve önleme sırasında uçakta bulunan kişilerin hayatlarının ve uçağın güvenliğinin tehlikeye maruz bırakılmaması gerektiğini kabul ederler. Bu hüküm, Devletlerin Birleşmiş Milletler Sözleşmesiyle belirlenmiş olan haklarını ve görevlerini değiştirecek şekilde yorumlanamaz.

(b) Âkit Devletler, her devletin, egemenlik hakkının bir sonucu olarak ülkesi üzerinde izinsiz olarak uçan sivil bir uçağın belirlenmiş havaalanlarından birisine inmesini istemeye veya eğer uçağın bu Sözleşmenin amaçlarına uymayan bir gaye için kullanıldığı konusunda makul sebepleri varsa, bu uçağa ihlaline son vermesi için başka talimatları vermeye de yetkili

olduğunu kabul ederler. Âkit Devletler bu amaçla, özellikle bu maddenin (a) fıkrası olmak üzere, Sözleşmenin ilgili hükümleri dahil uluslararası hukuka ters düşmeyen her türlü yola başvurabilirler. Her Âkit Devlet, sivil uçakların önlenmesine ilişkin yürürlükteki kurallarını yayınlamayı kabul eder.

(c) Her sivil uçak, bu maddenin (b) fıkrasına uygun olarak verilen emirlere uyacaktır. Bunu sağlamak için, Taraf Devletler, millî kanun ve yönetmeliklerinde, o devletçe tescil edilmiş veya daimî ikametgâhı ya da esas iş letme yeri o Devlette bulunan bir işletmeci tarafından işletilen bütün sivil uçakların bu emirlere uymalarını zorunlu hale getirecek düzenlemeleri yapacaklardır. Her Âkit devlet, bu şekildeki uygulanabilir kanun ve yönetmeliklerin ihlalinin ağır bir şekilde cezalandırılacak ve konuyu kendi kanun ve yönetmeliklerine göre yetkili makamlarına sunacaktır.

d) Her Âkit Devlet, o Devletçe tescil edilmiş veya daimi ikametgâhı veya esas işletme yeri o Devlette bulunan bir işletmeci tarafından işletilen sivil uçakların kasıtlı olarak bu Sözleşmenin hedefleriyle uyuşmayan amaçlar için kullanılmasını yasaklamak için gerekli önlemleri alacaktır. Bu hüküm bu maddenin (a) fıkrasını etkilemez veya (b) ve (c) fıkralarının etkisini azaltmaz.

3. Anılan değişiklik, Sözleşmenin 94 (a) maddesindeki hükme göre 102 Âkit Devletin onaylamasıyla yürürlüğe girer.

4. Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı Genel Sekreterinin anılan değişikliği içeren ve aşağıdaki hususları kapsayan, hepsi eşit şekilde geçerli İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde bir Protokol hazırlamasına karar verir.

- a) Protokol, Genel Kurul Başkanı ve Genel Sekreteri tarafından imzalanacaktır.
- b) Protokol, Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi'ni onaylayan veya bu Sözleşmeye taraf olan her Devletin onaylamasına açık olacaktır.
- c) Onay belgeleri, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı'na tevdi edilecektir.
- d) Protokol, onaylayan Devletler bakımından yüzüncü onay belgesinin tevdi edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.
- e) Genel Sekreter, Protokol'e ilişkin herbir onay belgesinin tevdi edildiği tarihi tüm Âkit Devletlere bildirecektir.
- f) Genel Sekreter, sözkonusu Sözleşme'ye taraf olan tüm Devletlere Protokolün yürürlüğe girdiği tarihi derhal bildirecektir.
- g) Protokol, yukarıda belirtilen tarihten sonra Protokolü onaylayan Devletler bakımından onay belgesinin Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatına tevdi edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

Sonuç olarak, Genel Kurulun sözkonusu kararı uyarınca,
Bu Protokol Teşkilatın Genel Sekreteri tarafından hazırlanmıştır.

Yukarıdakileri teyiden Genel Kurul tarafından yetki verilen, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı Yirmibeşinci (olağanüstü) Oturumu Başkanı ve Genel Sekreter işbu Protokolü imzalar.

Montreal'de bindokuzyüzseksendört yılı Mayıs ayının onuncu günü, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde, herbir metin eşit şekilde geçerli olmak üzere tek nüsha olarak düzenlenmiştir. Bu Protokol, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı arşivinde muhafaza edilecek ve onaylanmış nüshaları Teşkilat Genel Sekreteri tarafından, 1944 Aralık ayının yedinci günü Şikago'da imzalanan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi'ne taraf olan Devletlere iletilecektir.

Assad Kotaite
Genel Kurul'un Yirmibeşinci Oturumu
(Olağanüstü) Başkanı

Yves Lambert
Genel Sekreter

